

Vammaisoikeuden webinaari

Uudistuva vammaispalvelulainsäädäntö, osa 2

Kehitysvammaisten Tukiliitto

20.12.2022

Tukiliiton oikeuksienvalvonta

- Juristit Tanja Salisma ja Saara Kokko, vammaispalveluiden asiantuntija
HTM Anne Saarinen
- Valtakunnallinen vaikuttamis- ja verkostotyö
- Lakineuvonta puhelimitse 040 177 3 771
ma ja to klo 10-14, ti ja ke klo 12-15
- Lakineuvonta sähköpostilla
lakineuvonta@tukiliitto.fi
- <https://www.tukiliitto.fi/tuki-ja-neuvot/>
- [Oikeuksienvalvonnan ajankohtaiset](#)

Esityksen rakenne

- Lakiuudistuksen ajankohtainen tilanne
- Uuteen vammaispalvelulakiin siirtyvät palvelut hallituksen esityksessä He 191/2022 vp:
 - Henkilökohtainen apu
 - Asumisen tuki
 - Esteettömän asumisen tuki
 - Lyhytaikainen huolenpito
 - Liikkumisen tuki
 - Taloudellinen tuki (määrärahasidonnainen)
 - Muut lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeelliset palvelut ja tukitoimet (määrärahasidonnainen)
 - Päivätoiminta
- Työtoiminta, ml. kommenttipuheenvuoro Tukiliiton työelämän asiantuntija Kari Vuorenpäältä

Valas III -uudistus (1/2)

- Vammaislainsäädännön uudistus on ollut suunnitteilla pitkään: tarkoituksena on säätää nykyisten kehitysvammalain (KVL) ja vammaispalvelulain tilalle uusi vammaispalvelulaki (VPL).
- Hallituksen esitys eduskunnalle annettiin 22.9.2022.
- StV laatii laista mietinnön kuultuaan asiantuntijoita ja saatuaan asiasta PeV:lta lausunnon.
- Ehdotukseen sisältyy kehitysvammalain niiden säännösten väliaikainen jatko, jotka mahdollistavat tahdosta riippumattoman erityishuollon järjestämisen ja rajoitustoimien käytön, joitain sosiaalihuoltolain muutoksia sekä asiakasmaksulainsäädäntöön tarvittavat muutokset.
- Uudistukseen on käytettävissä ”lisäresursseja” 22,3 milj. EUR.
- Uudistuksen oli tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023, mutta sen käsittely eduskunnassa on vielä kesken. Toistaiseksi jatketaan nykyisillä laeilla. KVL:iin tehdään kiireellisesti pieniä muutoksia, jotta sitä voidaan soveltaa ongelmitta hyvinvointialueilla.

Valas III -uudistus (2/2)

- Kehitysvammajärjestöt tehneet paljon poliittista vaikuttamista, ja huoliamme on kuultu.
- Järjestöt ovat epäilleet rahoituksen riittävyttä, mutta lisää ei kuitenkaan ole todennäköisesti luvassa.
- Lakiesitykseen tehtiin virkamiesvalmisteluna muutoksia ja täsmennyksiä keväisen lausuntokierroksen pohjalta.
- Kuten kaikkiin lakiesityksiin, myös tähän sisältyy monia positiivisia asioita, mutta myös huolta ja kysymyksiä herättäviä kohtia.
- Lähivuosina erityisen tärkeää koota eri tasoilla tietoa palvelujen toimivuudesta ja uudistuksen seurauksista. Tukiliitossa tietoa kertyy mm. lakineuvonnan ja hyvinvointialueilla toimivien vaikuttajaryhmien kautta.

Lain tarkoitus 1 §

- ***1 § Lain tarkoitus***
- Tämän lain tarkoituksena on:
- 1) toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa niiden toteutumisen esteitä;
- 2) tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista;
- 3) turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

Lain tarkoituksen tulisi ohjata sen soveltamista.

Lain soveltamisala (2 §)

- Lakia sovelletaan **vammaiseen henkilöön**, jonka määritelmää on lausuntokierroksen jälkeen muutettu:
 - vamman tai sairauden aiheuttama fyysinen, kognitiivinen, psyykkinen, **sosiaalinen** tai aisteihin liittyvä pitkäaikainen tai pysyvä toimintarajoite
 - vamma tai sairaus yhdessä yhteiskunnassa esiintyvien esteiden kanssa estää osallistumisen yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa (eli ns. vammaisuuden sosiaalinen malli)
 - avun, tuen tai huolenpidon tarve johtuu pääasiassa muusta kuin iäkkäänä alkaneesta tai tyypillisesti iäkkäillä henkilöillä esiintyvistä tai yleisestä vanhuudesta johtuvasta rappeutumisesta tai heikkoudesta, **ja**
 - itsenäisen elämän, osallisuuden tai yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää **välttämättä** tämän lain mukaisia palveluita.

Asiakasmaksut

- Palvelut olisivat edelleen **maksuttomia** lukuun ottamatta
 - palveluihin liittyvää kohtuullista täyttä ja osittaista ylläpitoa,
 - kuljetuspalveluiden omavastuita sekä
 - vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittävää maksua.
- Erityisesti kun monien asiakkaiden asiakasmaksurasitus uhkaa kasvaa esim. palveluihin pääsemiseksi tarvittavien kuljetusten omavastuiden myötä, on erittäin tärkeää huomioida velvollisuus tarvittaessa alentaa tai poistaa toimeentuloa vaarantavia asiakasmaksuja (sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain 11 §)
 - Esityksen perusteluiden mukaan esim. kuljetusomavastuut toimintakeskusmatkoista tulisi useimmiten alentaa/poistaa

VPL:n mukaiset erityispalvelut

- Valmennus (läheisille osin määrärahasidonnainen)
- **Henkilökohtainen apu**
- Erityinen osallisuuden tuki
- Tuettu päätöksenteko
- Vaativa moniammatillinen tuki
- **Asumisen tuki**
- Lapsen asumisen tuki
- **Esteettömän asumisen tuki**
- **Lyhytaikainen huolenpito**
- **Päivätoiminta**
- **Liikkumisen tuki**
- **Taloudellinen tuki (määrärahasidonnainen)**
- **Muut lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeelliset palvelut ja tukitoimet (määrärahasidonnainen)**

Henkilökohtainen apu (9 §)

- Välttämättä ja toistuvasti tarvittavaa toisen henkilön apua päivittäisiin toimiin, työhön tai opiskeluun tai vuorovaikutukseen, vapaa-ajan toimintaan tai yhteiskunnalliseen osallistumiseen (kuten nykyisin)
- Tarkoitus, että vammaisen henkilön itsemääräämisoikeus toteutuu yhdenvertaisesti muiden kanssa niissäkin tilanteissa, joissa hän tarvitsee toisen henkilön apua
- Apuun voisi sisältyä avustajan toteuttamia itsehoitoa vastaavia toimenpiteitä, joihin olisi saatava tarvittava ohjaus
- Avun määrä pysyisi ennallaan: muihin tarkoituksiin apua tulisi saada tarpeen mukaan ja vuorovaikutukseen, vapaa-ajan toimintaan ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen väh. 30 h/kk, jollei pienempi määrä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä avun tarvetta

Voimavararajaus säilymässä

- Rajauksen säilyttämistä perustellaan sillä, että YK:n vammaissopimus edellyttää kaikille sopivia vaihtoehtoja, eikä henkilökohtainen apu vastaa parhaalla mahdollisella tavalla kaikkien vammaisten henkilöiden tarpeisiin
- Avun myöntämisedellytyksenä olisi, että vammainen henkilö kykenisi itsenäisesti tai tuettuna muodostamaan ja ilmaisemaan tahtonsa avun sisällöstä
 - Kynnyksen olisi tarkoitus pääosin vastata KHO:n nykyistä käytäntöä ja siten tosiaan olla kohtuullisen matala
 - Perustelut olennaiset: esim. ”valitsemaansa kommunikaation keinoa käyttäen”, ei enää mainittaisi hoidon, hoivan, ohjauksen ym. tarpeita perusteina avun epäämiseen, sekä nimenomaisesti tuotu esiin apua voitavan tarvita myös valvontaa varten
- ”Voimavarattomien” asiakkaiden itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden toteutuminen turvattava perusteluiden mukaan muilla palveluilla, erityisesti erityisellä osallisuuden tuella

Henkilökohtaisen avun toteutus (10-11 §)

- Hyvinvointialueella oltava käytössä nämä avun tuottamistavat: oma tuotanto tai ostopalvelu, palveluseteli ja työnantajamalli
→ valittava sopiva huomioiden vammaisen henkilön mielipide, elämäntilanne ja asiakassuunnitelmaan kirjattu avun tarve
 - Palvelusetelin arvon riitettävä myönnetyn avun hankkimiseen
- Perheenjäsen voisi erityisestä syystä toimia avustajana, jos se on vammaisen henkilön edun mukaista (vrt. nykyisin: erityisen painava syy)
- Sijaisjärjestelyiden toteutustavat avustajan poissaolon varalta olisi kirjattava asiakassuunnitelmaan ja palvelupäätökseen
- Työnantajuus edellyttäisi jatkossa suostumusta sekä kykyä vastata työnantajan velvollisuuksista
 - Lapsen huoltaja tai vammaisen henkilön edunvalvoja voisi toimia asiakkaan puolesta avustajan työnantajana

Asumisen tuki (18 §)

- Vammaisella henkilöllä oikeus saada asumisen tukea, jos hän tarvitsee **apua tai tukea päivittäisissä toimissa** (= toimia, joita ihmiset elämässään tekevät joka päivä tai harvemmin, mutta kuitenkin toistuvasti tietyin väliajoin (osa tavanomaista elämää)).
- Sisältää apua ja tukea päivittäisten toimien lisäksi **vuorovaikutuksessa ja osallisuudessa** sekä niissä **itsehoitoa vastaavissa toimenpiteissä**, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon sekä pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon (perehdytys ja ohjaus näihin terveydenhuollon vastuulla).
- Osana asumisen tukea voidaan tarvittaessa järjestää terveydenhuoltolain mukaisia palveluita (esim. kotisairaanhoidoa) ja muiden lakien perusteella järjestettäviä palveluita -> yksilöllinen palvelukokonaisuus

Asumisen tuen järjestäminen 1/2

- Asumisen tukea järjestettävä yksilöllisen tarpeen mukainen määrä **ensisijaisesti henkilön toivomalla toteuttamistavalla** (vrt. Vammaissopimus 19 art.)
 - YK:n vammaiskomitean ratkaisu 7.4.2022: myös tukea päätöksentekoonsa tarvitsevien ihmisten tulee voida syrjimättä saada asumisen tuki itse valittuun kotiin (tarpeiden mukaan eli tarvittaessa myös 24/7).
- Toteutettava siten, että itsemääräämisoikeus, osallisuus ja yksityisyys toteutuvat.
- Palvelun toteuttamistapoja ei (tarkoituksella) määritellä yksityiskohtaisesti
 - Perustelut: voitaisiin toteuttaa esim. henkilökohtaisen avun, asumisen tuen työntekijöiden, kotipalvelun tai kotihoidon avulla taikka näitä yhdistelemällä, ja kokonaisuuteen voisi kuulua myös omaishoidon tuki. Ei järjestetä laitoksessa!

Asumisen tuen järjestäminen 2/2

- Asumisen tuki voidaan järjestää yksittäiseen asuntoon tai ryhmämuotoisesti toteutettuun asumiseen
 - Voitaisiin järjestää eri asumismuotoihin: henkilön tavalliseen yksityisasuntoon, useamman henkilön yhteiseen asuntoon, normaalin asuntokannan seassa olevaan useista asunnoista koostuvaan asuntoryhmään tai asuntojen verkostoon, joka koostuu erillisistä asunnoista, tai ryhmäkotiin.
 - Järjestettäisiin yksilöllisen tarpeen mukaisesti asumismuodosta riippumatta.
 - Asunnot tulisi integroida normaaliin asuntokantaan ja välttää erityisryhmäkeskittymien syntymistä.
 - Myös ryhmämuotoisessa asumisessa asukkaan käytössä oltava asunto, joka käsittää asunnon tunnuspiirteet.

Asumisen tuen maksut

- Asumisen tukeen sisältyvät palvelut olisivat sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulakiin ehdotettujen muutosten mukaan maksuttomia lukuun ottamatta **ylläpitoa** (= vammasta riippumatta aiheutuvat palveluiden, tarvikkeiden ja välineiden kustannukset).
 - Myös alle 16-v. osittainen eli päiväaikainen ylläpito tulisi maksulliseksi.
 - Ylläpidosta voisi periä kohtuullisen maksun, samoin kuin asumisesta, jos henkilö ei maksaisi siitä itse erikseen.
- Minimikäyttövarasta ei ehdoteta sääntelyä vammaispalvelulain perusteella myönnettyjen asumisen tuen palveluiden osalta.

Esteettömän asumisen tuki (20 §)

- Vammaisella henkilöllä olisi oikeus saada **kohtuullinen tuki** esteettömään asumiseen, jos hän tarvitsee sitä välttämättä voidakseen asua vakituudessa asunnossaan. (20.1 §)
- Hyvinvointialueen olisi järjestettävä tukea:
 - 1) asunnon muutostöihin;
 - 2) esteiden poistamiseen asunnon välittömästä lähiympäristöstä;
 - 3) esteettömän asumisen mahdollistaviin välineisiin ja muihin teknisiin ratkaisuihin;
 - 4) esteettömän asumisen suunnitteluun. (20.2 §)
- Lisäksi hyvinvointialue voisi antaa välineitä ja muita teknisiä ratkaisuja korvauksetta henkilön käyttöön (20.3 §)
- Voitaisiin myöntää vuoroasumistilanteissa molempien vanhempien koteihin (20.4 §)
- Voitaisiin myöntää erityisen painavasta syystä palveluyksikössä olevaan asuntoon (20.4 §)

Esteettömän asumisen tuen toteuttaminen (21 §)

- Hyvinvointialue voi tuottaa esteettömän asumisen tuen:
 - itse, yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia sen sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta (laki hyvinvointialueesta 9.1 §) TAI
 - myöntämällä vammaiselle henkilölle kohtuullisen korvauksen esteettömän asumisen toteuttamisesta. (uusi VPL 21.1 §)
- Jos vammaisen henkilö haluaa itse toteuttaa esteettömän asumisen, hyvinvointialueen on suunnitelman saatuaan pyynnöstä annettava hänelle ilman aiheetonta viivytystä arvio korvattavista kohtuullisista kustannuksista. (uusi VPL 21.2)
- Vammaisen henkilön on haettava korvausta esteettömän asumisen toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin hyvinvointialueelta kuuden kuukauden kuluessa ensimmäisen kustannuserän syntymisestä.
 - Määräajasta on poikettava, jos hakemuksen viivästymiselle on hyväksyttävä syy. (21.2 §)

Lyhytaikainen huolenpito (22 §) 1/2

- Oman perheen tai muun läheisen kanssa asuvalla vammaisella henkilöllä olisi oikeus saada lyhytaikaista huolenpitoa siten, että hänestä huolehtivat läheiset voivat hoitaa omaan elämäänsä liittyvät velvoitteet (esim. työssäkäynti) ja huolehtia hyvinvoinnistaan (esim. lepo ja uni).
 - Lyhytaikaisuus: kerrallaan alle kolme kuukautta
 - Tulisi saada myös poikkeuksellisissa/äkillisissä tilanteissa
- Täydentäisi ShL:n, perusopetuslain ja omaishoidon tuesta annetun lain mukaisia palveluita. Omaishoidon tukena järjestettävät vapaat olisivat ensisijaisia lyhytaikaiseen huolenpitoon nähden.

Lyhytaikainen huolenpito 2/2

- Vamman vuoksi tarvittava aamu- ja iltapäivätoiminta perusopetuslain mukaisena, mutta jos ko. toimintaan osallistuminen ei vammasta johtuvien hyvin erityisten tarpeiden vuoksi olisi mahdollista, lapselle järjestettäisiin tarvittaessa lyhytaikaista huolenpitoa.
- Lyhytaikaisena huolenpitona kuitenkin koululaisten loma-ajan hoitoa vanhempien työssäkäynnin aikana.

Lyhytaikaisen huolenpidon toteutus

- Toteutettava siten, että palvelu tukisi vammaisen henkilön osallisuutta ja itsenäistymistä hänen ikänsä ja kehitysvaiheensa edellyttämällä tavalla.
- Määrän ja toteuttamistavan valinnassa huomioitava vammaisen henkilön avun, tuen ja huolenpidon tarve, perheen kokonaistilanne, turvallisuudesta huolehtiminen, hlön kielelliset ja kommunikaatioon liittyvät tarpeet, vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet: sisältöön kiinnitettävä huomiota!
- Toteutus henkilökohtaisena tai ryhmässä annettavana palveluna, lähi- tai etäpalveluna taikka osana muuta palvelua, myös vammaisen henkilön kotona esim. kotiin annettavana perhehoitona, jos vammaisen henkilö ja perhe tätä toivovat (HE 191/2022 vp., s. 222).
- Tarvittavat kuljetukset palveluun saisi liikkumisen tukena, josta voisi periä kuljetusomavastuun.

Liikkumisen tuki (25 §)

- Vammaisella henkilöllä olisi oikeus saada kohtuullinen liikkumisen tuki, jos
 - hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa
 - eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista liikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia
- Työ- ja opiskelumatkoihin, työllistymistä tukevan toiminnan, työtoiminnan ja päivätoiminnan sekä muun tavanomaisen elämän matkoihin
- Tarvittaessa valmennuksen, erityisen osallisuuden tuen, tuetun päätöksenteon, vaativan moniammatillisen tuen ja lyhytaikaisen huolenpidon matkoihin (25.2 §)

Liikkumisen tuen toteutus (26 §)

- Palvelu voitaisiin toteuttaa (väh. tavat 1.-3. oltava käytössä)
 1. kuljetuspalveluna
 2. henkilökohtaisen avustajan avulla, jolloin avustajatuntien määrää arvioitaessa tulee ottaa huomioon liikkumiseen käytettävä aika.
 3. saattajan avulla
 4. antamalla henkilön käyttöön auto tai muu hänelle soveltuva kulkuneuvo
 5. myöntämällä auton tai muun kulkuneuvon hankintaan taloudellista tukea
 6. muulla soveltuvalla tavalla
- Toteuttamistapoja voitaisiin tarpeiden mukaan yhdistellä
- Hyvinvointialue voisi antaa käyttöön auton tms. kulkuneuvon tai myöntää sen hankintaan tukea, jos henkilön liikkumisen tarve on runsasta
- Kuljetuspalvelumatkoja voitaisiin yhdistellä, jollei siitä aiheudu matkustusajan kohtuutonta pitenemistä tms. kohtuutonta haittaa vammaiselle henkilölle

Liikkumisen tuen määrä (27 §)

- Välttämätön määrä työ- ja opiskelumatkoihin sekä työllistymistä tukevan toiminnan, työtoiminnan ja päivätoiminnan, valmennuksen, erityisen osallisuuden tuen, tuetun päätöksenteon, vaativan moniammatillisen tuen ja lyhytaikaisen huolenpidon matkoihin
- Muun tavanomaisen elämän matkoihin vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa
- Oikeus tehdä matkan aikana kohtuullinen pysähdys tai poikkeama asiointia varten
- Tuetun tai käyttöön annetun auton tai muun kulkuneuvon lisäksi oikeus väh. 24 yhdensuuntaiseen matkaan vuodessa
- Voisi hyvinvointialueen päätöksellä vammaisen henkilön hakemuksesta perustua matkamäärän sijasta euromäärään tai kilometri- ja euromäärään ("matkabudjetti") → oikeuden palveluun olisi kuitenkin toteuduttava
- Hyvinvointialue voisi vammaisen henkilön hakemuksesta päättää liikkumisen tuen jaksottamisesta korkeintaan 1 v. ajalle

Liikkumisen tuen laajuus (28 §)

- Työ- ja opiskelumatkojen laajuutta arvioitaessa on otettava huomioon vammaisen henkilön yhdenvertainen oikeus työntekoon ja opiskeluun sekä vammaisen henkilön yksilöllinen liikkumisen tuen tarve.
- Muita kuin työ- ja opiskelumatkoja voi tehdä oman asuinkunnan alueella, oman asuinkunnan ja toiminnallisten lähikuntien välillä sekä oman asuinkunnan ja oman elämän kannalta merkittävien kuntien välillä.
- Erityisestä syystä muita kuin opiskelu- ja työmatkoja voisi tehdä myös muiden kuntien alueelle.
- Euromäärään tai kilometri- ja euromäärään perustuvissa matkoissa (matkabudjetti) koko maan alueella.

Taloudellinen tuki (29 §)

- Määrärahasidonnainen: varattava hyvinvointialueella esiintyvää tarvetta vastaavat määrärahat taloudellisen tuen toteuttamiseen
- Vastaa pitkälti nykyisen VPL:n 9.1 §:ää
 - Taloudellisena tukena voidaan korvata puolet teknisten ratkaisujen ja muiden kuin lääkinnällisen kuntoutuksen välineiden hankkimisesta aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista (mutta välttämättömät ja kohtuulliset muutostyöt kokonaan), kun niitä tarvitaan päivittäisissä toimissa, liikkumisessa, vuorovaikutuksessa tai vapaa-ajan toimissa; näitä ratkaisuja välineitä voidaan myös antaa korvauksetta vammaisen henkilön käyttöön
 - Hakemus on tehtävä pääsääntöisesti 6 kk sisällä siitä, kun vammaisen henkilö on saanut välineen tai ratkaisun hallintaansa

Muut palvelut ja tukitoimet (30 §)

- Hyvinvointialue voi järjestää myös muita lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarvittavia palveluita ja taloudellisia tukitoimia (mikä on mahdollista nykyistenkin VPL:n ja KVL:n nojalla)
- Tarkoitus olisi nykyiseen tapaan korvata voimassa olevassa VPL 9.1 §:ssä säädettyjä ylimääräisiä vaatekustannuksia ja erityisravintokustannuksia
- Voitaisiin joustavasti järjestää myös muita (esim. tulevaisuudessa tarpeellisiksi osoittautuvia) lain tarkoituksen (1 §) kanssa sopusoinnussa olevia palveluita ja tukitoimia

Päivätoiminta (23 §)

- Järjestettäisiin alle vanhuuseläkeiän olevalle vammaiselle ihmiselle, joka tarvitsee päivittäistä osallisuuden tukea ja joka ei pysty osallistumaan työtoimintaan tai työllistymistä tukevaan toimintaan tai se ei vastaa hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa
 - Voitaisiin järjestää harkinnanvaraisena palveluna myös muille, kuten vanhuuseläkeiän saavuttaneille
- Päivätoiminnan tarkoitus on tukea vammaisen henkilön sosiaalista vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä toimintakykyä ja omia vahvuuksia
 - Sisältönä esim. liikuntaa, retkeilyä, luovaa toimintaa, yleisiä tiloja ja palveluita hyödyntävää toimintaa, tapahtumia jne. Tavoitteena löytää ratkaisuja vammaisen henkilön osallistumisen haasteisiin ja madaltaa kynnystä osallistua yleisiin palveluihin ja tapahtumiin. Jokaisen mahdollisuuteen kommunikoida kiinnitettävä erityistä huomiota.

Päivätoiminnan toteuttaminen (24 §)

- Vastattava sisällöltään, määrältään ja toteuttamistavaltaan asiakassuunnitelmaan kirjattuihin yksilöllisiin tarpeisiin.
 - Mahdollistettava säännöllinen päivä- tai viikkorytmi ja riittävä lepo.
- Järjestettävä 5 päivänä viikossa, ellei pienempi määrä riitä vastaamaan vammaisen henkilön tarpeisiin.
- Toteutus henkilökohtaisena tai ryhmässä annettavana palveluna tai osana muuta palvelua
 - Henkilökohtaisena palveluna esimerkiksi silloin, kun sopivia toimintamuotoja ei muuten olisi tarjolla tai kun henkilön tai muiden henkilöiden turvallisuus sitä edellyttää.
 - Järjestettävä ensisijaisesti muualla kuin henkilön kotona tai ryhmämuotoiseen asumiseen liittyvissä tiloissa.
- Palveluun pääsemiseksi tarvittavat kuljetukset järjestettäisiin omavastuullisena liikkumisen tukena.

Työtoiminta (v. 1982 SHL 27 e-d §)

- Kehitysvammalain mukaisen työtoiminnan tilalle tulisivat v. 1982 sosiaalihuoltolain (27 e ja d §:t) mukainen vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta ja työtoiminta.
 - Määrärahasidonnaisia ja harkinnanvaraisia palveluita, joissa ei ainakaan pykälätasolla olisi osallisuuden tukemisen elementtiä.
 - Ei mainintaa työhönvalmennuksesta.
- Työtoimintaan pääsemiseksi tarvittavat kuljetukset järjestettäisiin liikkumisen tukena, josta voisi periä kuljetusomavastuun.
- Työosuusrahasta ei ehdoteta säännöksiä lainsäädäntöön.

Kiitos!

- lakineuvonta@tukiliitto.fi
- Vammaisoikeuden webinaarit jatkuvat 2023.
- Seuraa Tukiliiton tapahtumakalenteria [Tukiliiton tapahtumat](#)